Polygala amarella – vítod nahořklý

Vítod nahořklý roste na zásaditých substrátech na živinami chudších půdách, které mohou být střídavě vlhké až slatinné, ale i vysychavé. Typické biotopy jsou střídavě vlhké až slatinné krátkostébelné louky, širokolisté suché trávníky (svažité pastviny, skalky, osypy lomů a okraje cest) a vzácně i světlé lesy. Je to neobyčejně proměnlivý taxon s převažující autogamií (Kirschner in Slavík 1997). Podle barvy květů, charakteru a větvení lodyh a částečně i ekologických nároků je možno rozlišit dvě varianty, rozeznávané většinou jako poddruhy, *P. amarella* subsp. *amarella* a *P. amarella* subsp. *austriaca* (Crantz) Janch. (Kirschner in Kaplan et al. 2019).
Kvůli vzácnosti bazických hornin na Šumavě se vítod nahořklý v této oblasti takřka nevyskytuje. Na pomezí Nezdických vápenců a Javorníku roste u Damíče (v přírodní rezervaci Na Volešku) a Soběšic (Vaněček & Chán 1963, rev. V. Grulich & A. Vydrová 2020). Na pomezí Českokrumlovského Předšumaví a Hornovltavské kotliny byl nalezen jižně od Černé v Pošumaví na louce na břehu Lipenské přehrady (R. Slaba 1966 CB) a na Vápenném vrchu v okrajové části lomu Bližná u Černé v Pošumaví (R. Slaba 1966 CB, R. Paulič 2008 CB, Ekrt & Paulič in Ekrt & Půbal 2009, rev. J. Janáková 2021). Z okrajové části zájmového území od Soběšic byl kromě nominátního poddruhu udáván i vítod nahořklý rakouský (*P. amarella* subsp. *austriaca*) (Kirschner in Slavík 1997), taxonomická příslušnost jednotlivých populací však vyžaduje další studium. Vítod nahořklý je ohrožen zarůstáním lokalit konkurenčně silnějšími druhy rostlin, absencí extenzivního využívání luk a pastvin a změnami vodního režimu.

Polygala amarella – Sumpf-Kreuzblümchen

Das Sumpf-Kreuzblümchen wächst auf basischen Substraten auf nährstoffärmeren Böden, die wechselhaft feucht bis sumpfig, aber auch austrocknungsfähig sein können. Die typischen Biotope sind wechselhaft feuchte bis sumpfige kurzstielige Wiesen, breitblättrige trockene Rasen (abfallende Weiden, kleine Felsen, Schotterhänge der Steinbrüche und Straßenränder) und selten auch lichte Wälder. Es ist ein ungewöhnlich veränderliches Taxon mit überwiegender Autogamie (Kirschner in Slavík 1997). Nach der Farbe von Blüten, Charakter und Verzweigung von Stängeln und teilweise auch Umweltansprüchen können zwei Varianten unterschieden werden, die meistens als Unterarten erkannt werden, *P. amarella* subsp. *amarella* a *P. amarella* subsp. *austriaca* (Crantz) Janch. (Kirschner in Kaplan et al. 2019). Wegen Seltenheit basischer Gesteine im Böhmerwald kommt das Sumpf-Kreuzblümchen in diesem Gebiet kaum vor. An der Grenze der Gebiete Nezdické vápence und Javorník wächst es bei Damíč (im Naturreservat Na Volešku) und Soběšice (Vaněček et Chán 1963, rev. V. Grulich et A. Vydrová 2020). An der Grenze des Krumauer Vorböhmerwaldes und des Oberen Moldaubeckens wurde es südlich von Černá v Pošumaví auf einer Wiese am Ufer des Lipno-Stausees (R. Slaba 1966 CB) und auf dem Hügel Vápenný vrch am Rand des Steinbruchs Bližná bei Černá v Pošumaví gefunden (R. Slaba 1966 CB, R. Paulič 2008 CB, Ekrt & Paulič in Ekrt & Půbal 2009, rev. J. Janáková 2021). Aus dem Rand des Interessengebietes von Soběšice wurde außer der nominaten Unterart auch das Österreichische Sumpf-Kreuzblümchen (*P. amarella* subsp. *austriaca*) angegeben (Kirschner in Slavík 1997), die taxonomische Angehörigkeit der einzelnen Populationen erfordert jedoch ein weiteres Studium. Das Sumpf-Kreuzblümchen wird durch das Bewachsen von Lokalitäten mit konkurrenzstärkeren Pflanzenarten, die Absenz der extensiven Inanspruchnahme von Wiesen und Weiden und Wasserregimeänderungen bedroht.

Červený seznam Šumavy/Rote Liste des Böhmerwaldes

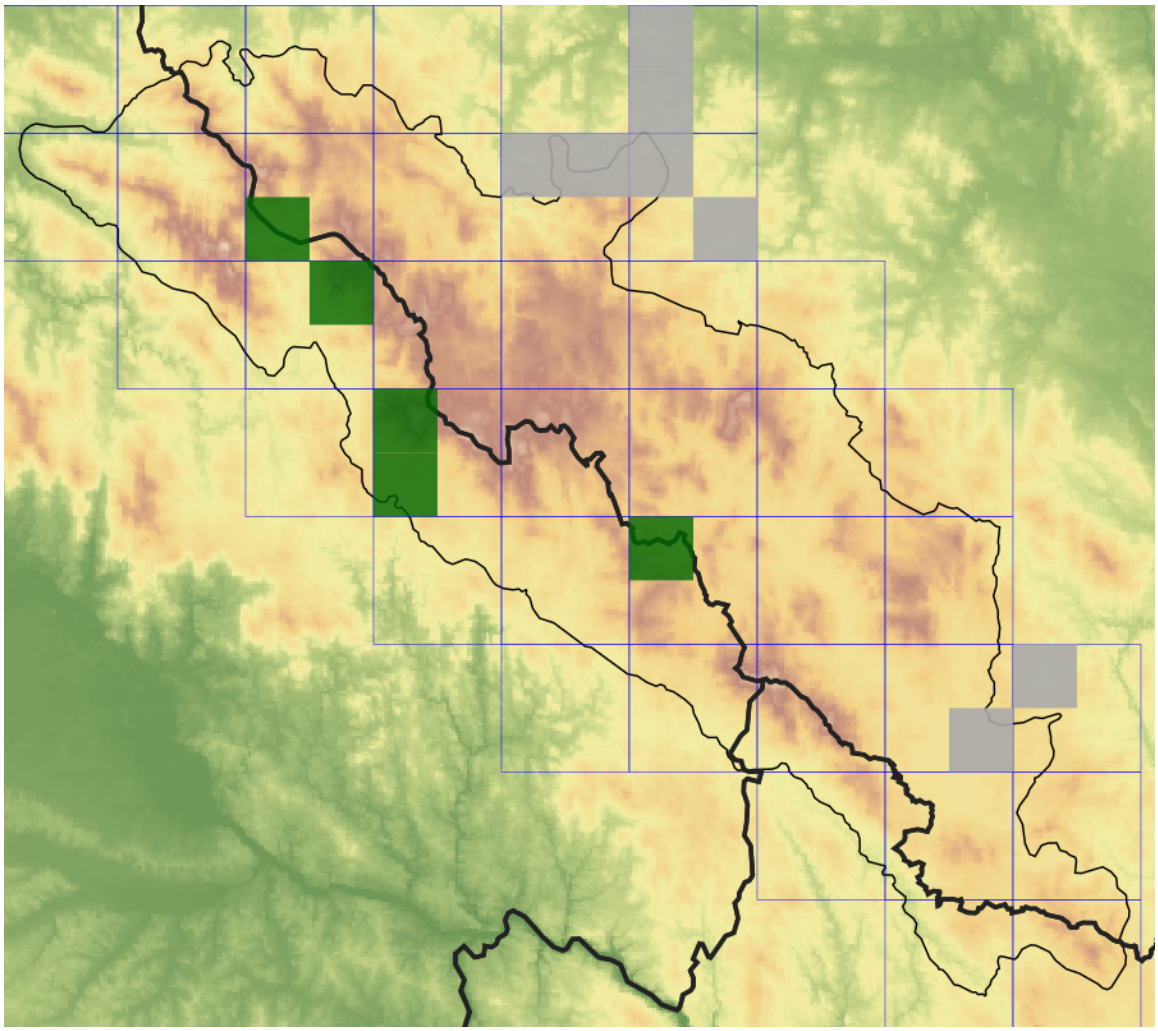
CR (Critically Endangered/Kriticky ohrožené/Vom Aussterben bedroht) [B2b(iii)+(iv)]

Literatura/Literatur

Ekrt L. & Půbal D. (2009) Novinky v květeně cévnatých rostlin české Šumavy a přiléhajícího Předšumaví. II. – Silva Gabreta 15: 173–196.
Kaplan Z., Danihelka J., Chrtek J. jun., Kirschner J., Kubát K., Štech M. & Štěpánek J. (eds) (2019) Klíč ke květeně České republiky. Ed. 2. – 1168 p., Academia, Praha.
Slavík B. (ed.) (1997) Květena České republiky 5. – 568 p., Academia, Praha.
Vaněček J. & Chán V. (1963) Vyznačné rostlinné druhy sušicko-horažďovických vápenců. – Preslia 35: 162–178.

Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj
ZIEL ETZ CÍL EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)
FLORA DES BÖHMERWALDES
KVĚTENA ŠUMAVY

Mapa rozšíření/Erweiterungskarte

Legenda

- ověřené záznamy
- neověřené záznamy
- nejisté záznamy

Legende

- Verifizierte Angaben
- Noch nicht verifizierte Angaben
- Unsichere Angaben

© Květena Šumavy/Flora des Böhmerwaldes 30/10/2026

Data o rozšíření rostlin pochází z Databáze české flóry a vegetace (Pladias), bavorské národní databáze (AFvB) a nově získaných dat v projektu Květena Šumavy. Data jsou zobrazována v síťové mapě založené na kvadrantech středoevropské mapovací sítě 5 × 3 zeměpisné minuty (ca. 5,5 × 5,9 km).

Die Verbreitungsdaten der Pflanzen stammen aus der Datenbank der Tschechischen Flora und Vegetation (Pladias), der Datenbank zur Flora von Bayern (AFvB) und neu erfassten Daten aus dem Projekt Flora des Böhmerwaldes. Angaben zur Verbreitung werden basierend auf dem Kartenraster für Mitteleuropa angegeben, abgeleitet von Quadranten mit 5 × 3 Bogenminuten (ca. 5,5 × 5,9 km).

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

FLORA DES BÖHMERWALDES
KVĚTENA ŠUMAVY

Fotografie/Fotos

***Polygala amarella* – Alena Vydrová – Damíč, Na Volešku.**

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj
Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)
FLORA DES BÖHMERWALDES
KVĚTENA ŠUMAVY